

§ 60

Diarienumr: SK-2023/00218

Yttrande över remiss - Betänkande - En ny ordning för asylsökandes boende - SOU 2022:64 - KS-2023/00366**Beslut**

Gymnasie- och utbildningsnämnden beslutar att ställa sig bakom förslag till yttrande över delbetänkande av utredning om ordnat initialt mottagande av asylsökande: "En ny ordning för asylsökandes boende", SOU 2022:64 enligt nedanstående.

Reservation:

Lisa Stolt (V) och Mariam Salem (MP) reserverar sig mot beslutet och Vänsterpartiet meddelar att en skriftlig reservation kommer inkomma innan justering av protokollet.

Ärendebeskrivning

Gymnasie- och utbildningsförvaltningen vid Umeå kommun har beretts möjlighet att lämna synpunkter på delbetänkande av utredning om ordnat initialt mottagande av asylsökande: "En ny ordning för asylsökandes boende", SOU 2022:64.

2021 gav dåvarande regeringen uppdrag att utreda asylsökandes skyldighet att bo på asylboende för att komma till rätta med dagens problematik med bristande integration och växande utanförskap.

I betänkandet föreslås att Migrationsverket ska tilldela alla asylsökande en plats på asylboende. Eget boende ska inte längre vara ett alternativ förutom i undantagsfall. Förslaget gäller inte ensamkommande barn. Vidare föreslås att boende på asylboende är ett villkor för att erhålla dagersättning och andra bidrag. Undantag kan ske när asylsökande bor tillsammans med bosatta familjemedlemmar i Sverige i annat boende.

Personer som omfattas av massflyktsdirektivet ska därmed som utgångspunkt också bo på asylboende för att få dagersättning och särskilt

bidrag. På samma sätt som i dag kan även fortsättningsvis Migrationsverket anvisa en kommun att ordna boende.

I betänkandet föreslås att undantag från kravet på arbetstillstånd ska ges till asylsökande som bor på asylboende. Det införs en lagreglerad skyldighet för asylsökande att delta i samhällsintroduktion anordnad av Migrationsverket och Migrationsverket föreslås få en lagreglerad rätt att få tillträde till boenden samt förvaringsutrymmen på asylboenden för att säkerställa att asylsökande bor där.

Vid misskötsamhet på asylboenden föreslås att dagersättningen ska kunna sättas ner, till exempel vid brott mot ordningsregler. Betänkandet föreslår vidare att Migrationsverket ska få i uppdrag att lokalisera och utforma nya asylboenden med syfte att fler ska bo där och prövning av asylansökan ska integreras med asylboendet.

Konsekvenser av betänkandet är att Migrationsverkets boendebestånd behöver utökas till en initial kostnad på cirka 800 miljoner kronor. Dock ses de samhällsekonomiska vinsterna vara betydande. Asylmottagningen blir mer ordnad och det i sin tur kommer leda till ett mer rättssäkert och snabbare asylansökningsförfarande.

Författningsändringarna för betänkandet "En ny ordning för asylsökandes boende", SOU 2022:64, föreslås träda i kraft 1 april 2024.

Utredningsarbetet kommer fortsätta med översyn av lag om asylsökande, vilka som omfattas av lagen och vilket bistånd som ska lämnas. Den delen kommer redovisas den 31 augusti 2023.

Yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden anser att det är en bred utredning som redovisas i betänkandet, med både helhet och detaljrikedom.

Barnperspektivet finns genomgående med i betänkandet något som gymnasie- och utbildningsnämnden ser som mycket positivt och håller med utredarna att det är tryggare för barn och kvinnor att bo i ett ordnat asylboende än i eget boende med risk för trångboddhet eller i boende i

socioekonomiskt utsatta områden. I de fall där egenbosättning tillåts samt där egenbosättning sker utan Migrationsverkets tillstånd saknas i betänkandet en barnkonsekvensbeskrivning kring hur detta kan påverka barn. Gymnasie- och utbildningsnämnden saknar också tydlighet i betänkandet kring vad som sker när en asylsökande med eller utan barn säger nej till asylboende och inte heller får tillstånd till eget boende.

Gymnasie- och utbildningsnämnden vill påtala vikten av lokalisering av asylboenden med utgångspunkt i barnets bästa med närhet till fritidsaktiviteter och skola. För kommunens planering är det av betydelse att dialog/samråd sker med kommuner där asylboenden ska etableras för att åstadkomma långsiktiga och hållbara boenden som ger kontinuitet. Det är framför allt av betydelse för barn och unga som behöver en trygg plats att bo på för att kunna lyckas i skolan. För stora asylboenden menar nämnden kommer motverka integration i samhället.

Gymnasie- och utbildningsnämnden menar att det är av vikt att det finns en tydlig reglering och likvärdighet i hur asylboenden i Sverige organiseras, hur introduktionen sker samt hur introduktionen korrelerar med den samhällsinformation som Sfi ska tillhandahålla för de som senare har utbildningsplikt. Förtydligande behövs även om det är kommunen eller vem/vilka som kommer att ansvara för asylsökandes sociala behov och omsorg när de bor i asylboenden.

Gymnasie- och utbildningsnämnden åsikt är att kontroll över antal asylsökande som kommer till kommunen förbättras i och med förslaget. I dag när egenbosättning är den främsta boendeformen för asylsökande leder en del egenbosättningar till ockerhyror, trångboddhet, och i vissa fall kriminell verksamhet. De asylsökande vet inte sina rättigheter och riskerar därmed att utnyttjas.

I dag uppdrar Migrationsverket till kommuner att ordna boenden till de som omfattas av massflyktsdirektivet enligt Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden menar att här behövs ett förtydligande hur den lagen förhåller sig till betänkandets förslag. Det behöver även klargöras vad kommunens skyldighet kommer att vara och vad som menas med att kommunen ska lämna uppgifter till Migrationsverket om

förändringar i boendeförhållanden eller annat som kan vara av betydelse hos asylsökande eller hos massflyktingar.

Gymnasie- och utbildningsnämnden anser att betänkandets intentioner är goda och kommer på sikt leda till bättre kontroll samt ordning och reda i asylmottagandet i Sverige och kortare asyltider. De integrationspolitiska målen kommer uppfyllas bättre samt på sikt kan den problematik som bostadssegregation medför förbättras. Enligt Regeringskansliet är: "målet för integrationspolitiken lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund"

Dock anser nämnden att tiden fram till det att den nya lagen träder i kraft är för kort.

Beslutsunderlag

Bilaga: En ny ordning för asylsökandes boende SOU 2022–64

Beredningsansvariga

Cathrin Backman Löfgren, utbildningsstrateg

Helén Burstedt, enhetschef, integration-bosättning

Katarina Sjöström, utvecklingsledare

Yrkanden

Socialdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna, Kristdemokraterna och Centerpartiet för bifall till tjänsteskrivelsen.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet för avslag till tjänsteskrivelsen.

Ändringsyrkande

Moderaterna för att stryka sista meningen:

Dock anser nämnden att tiden fram till det att den nya lagen träder i kraft är för kort.

Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna för bifall till ändringsyrkandet.

Socialdemokraterna för avslag till ändringsyrkandet.

Propositionsordning

Ordföranden prövar först tjänsteskrivelsens förslag till beslut, bifall mot avslag, och finner att nämnden beslutar att bifalla tjänsteskrivelsen.

Ordföranden prövar därefter Moderaternas ändringsyrkande, avslag mot bifall, och finner att nämnden beslutar att avslå ändringsyrkandet.

Reservation från Lisa Stolt (V):

Vänsterpartiet är mycket tveksamma till begränsningar av asylsökandes möjlighet att välja bostadsort. Forskning från Uppsala universitet, Stanforduniversitetet, ETH i Zürich och London School of Economics visar att det är betydligt mer gynnande för den enskildes integration att bo nära människor med samma ursprung, än att bo på en anläggning med endast nyanlända. Det ger ett betydligt större kontaktnät och möjlighet till guidning i det nya samhället, istället för isolering. Den segregation och det utanförskap som existerar är i hög grad kopplat till bristen på bostäder och segregerade bostadsområden. Det är i många fall endast i socialt eftersatta områden som det går att få tag på en egen bostad. Bostadsbristen och boendesegregationen är betydligt viktigare och mer verkningsfullt att åtgärda för att komma till bukt med segregation, utanförskap och trångboddhet, än att införa tvång, kontroller och sanktioner mot utsatta människor som flytt från krig och förtryck. Det är mycket välkommet med förbättringar av asylboenden både i utformning och placering, och utredningens förslag om självhushåll, tillgänglighet och bättre lokalisering kan leda till förbättringar men vi anser att utredningens förslag på dessa områden är otillräckliga. Förslaget att ersätta kostnaden för att åka kollektivt är en förbättring, eftersom dagersättningen är orimligt låg. Förslagen om att förlora eller få nedsatt dagersättning ifall en person väljer bort asylboende medför en stor risk att människor hamnar i total ekonomisk utsatthet, och dessutom ett ökat ansvar för kommunen att bistå med akut bistånd. Förslaget att endast de som bor på asylboende kan ha möjlighet att arbeta leder till situationer där en trygg boendemiljö för ens barn kan komma att ställas mot ens möjlighet att försörja sig, om inte asylboendena utformas för att barnfamiljer ska kunna bo där en längre tid. Utredningens förslag om att villkora dagersättning till asylboende, att dra in dagersättning ifall

ordningsregler inte följs även gällande sådant som störande ljud, och begränsningar i möjligheten att arbeta är direkt skadliga, och motverkar ett humant och värdigt asylmottagande.

Mariam Salem (MP) ställer sig bakom Vänsterpartiets reservation.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se, märk ämnesrad med: KS-2023/00366

ju.remissvar@regeringskansliet.se, ange diariernr: Ju2022/03315 och remissinstansens namn i ämnesraden. (svar i två ex. pdf och word)

ju.mig@regeringskansliet.se, ange diariernr: Ju2022/03315 och remissinstansens namn i ämnesraden. (svar i två ex. pdf och word)